

BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics
"les quatre barres"

ANY 1984

NÚM. 23

BUTLLETÍ
de l'Associació Cultural Catalana
als Països Nòrdics
LES QUATRE BARRES

Publicació (Tidskrift) : ISSN 0349-6120
Editor (Utgivare) : Les Quatre Barres
Humlegårdsgatan 17 2tr Ög
114 46 Stockholm
Suècia
Compte Corrent Postal : 970916-3, c/o Cebrià
(Postgirokonto) Stockholm
Editor responsable : Ramon Cavaller
(Ansvarig utgivare)
Cap de redacció : Ramon Bohigas
(Redaktör)
Subscripció anual : Països Nòrdics, 40 corones
(4 números) altres països, 50 corones
Årsprenumeration : Norden, 40 kronor
(4 nummer) andra länder, 40 kronor
Quota socis de : 75 corones (Butlletí inclòs)
Les Quatre Barres
Medlemsavgift föreningen
Les Quatre Barres : 75 kronor (med Butlletí)

oooo000oooo

SUMARI

Editorial	3
Correu	5
Kulturella nyheter från de Katalanska Länderna . . .	7
Notícies	13
De Socis	16
Medverkande konstnär i detta nummer: Christina Alvner	17
L'Artista col.laborador en aquest número: Christina Alvner	18
Les Entitats Excursionistes de Catalunya	19
Defensar la toponímia és defensar la terra	23
Espanyol: una denominació imprecisa	27
D'Àpats	31
Poesia	33
Mots encreuats	34

EDITORIAL

Un dret que tenen les famílies de parla catalana i d'altres nacionalitats que viuen a Suècia, és que els seus fills poden rebre classes de la pròpia llengua a l'escola.

A Estocolm ja són una colla les noies i nois que han perfeccionat els seus coneixements de català des de que la llei del "hemspråk" (idioma parlat a la llar) va entrar en vigor fa uns anys. Gràcies a aquestes classes, no es troben marginats lingüísticament i culturalment en estar junt amb familiars o coneguts que no parlin suec, o bé en anar de vacances als Països Catalans. Com se sap, en un país amb tanta població foràna com Suècia, és prou corrent el problema de molts fills que se senten aïllats en l'ambient del pare o de la mare d'origen estranger a causa de la desconexió de l'idioma. És un fenomen que, a més, origina conflictes generacionals.

Volem recordar, doncs, a tots els nostres socis de parla catalana amb fills en edat escolar, el seu dret de demanar que els hi donin classes de català. A Estocolm i municipis de rodalies, en Ramon Cavaller ensenya català des de fa uns quants anys i a partir d'aquesta tardor Eulàlia Ripoll també ha començat a donar classes. A altres indrets en els que hi hagi alumnes però hi manqui un professor, algun soci amb bons coneixements de català pot demanar als organismes escolars del municipi que se li doni aquesta plaça. Si li calguessin detalls pot posar-se en contacte amb la nostra associació.

Es dona el cas de qui, pel fet d'estar casat amb una sueca o suèc que no parla el català però sí el castellà, vol que els seus fills aprenguin primer aquesta

llengua. Considerem que és com començar la casa per la teulada! El castellà es pot estudiar a pràcticament totes les escoles de Suècia com a idioma modern. En conseqüència, no suposa cap problema aprendre'l més endavant si es vol, i llavors encara és més fàcil si es coneix el català.

No aparteu els vostres fills de la vostra llengua i la vostra cultura! Feu ús del vostre dret de que rebin classes de català!

RB

CORREU

Revistes i publicacions rebudes

Diari Avui, Barcelona

Xipreret, L'Hospitalet de Llobregat, núm. 54

Butlletí Informatiu núm. 11, del Centre Català de Santiago de Xile

Butlletí del Centre Català de Rosario, Argentina, núm. 23

El Llamp, núm. 11

Gasetta Municipal de Barcelona, núm. 20

Ciència, núm. 39

Euskadi Information, núm. 37

Carta de España, núms. 296, 297

Información Cultural, núms. 13, 14

El País semanal,

ABC semanal,

Mundo Obrero, núms. 292-299

Boletín Cultural, Instituto de Cooperación Iberoamericana, núm. 33

Cartes i circulars:

J. Viñas, Décines, França

Orfeó Català de Mèxic

Centre Català de Santiago, Xile

Opal Films, Barcelona

Ekim, M.J.C. Pale Beyris, Bayona

Institut d'Estudis "Joan Gil Albert", Alacant

Stockholms Läns Landstings, Kulturnämnden

Stockholms Kommun, Invandrarförvaltningen

Stockholms Kulturförvaltningen

Statens Kulturråd

Ricard Vaccaro, Cornellà de Llobregat

De l'Ajuntament de Perpinyà, les bases de la convocatòria del premi literari Vila de Perpinyà

Christophe Bord, de Vreta Kloster, Suècia, qui en occità ens escriu una carta que ens complau transcriure perque els lectors que encara no hàgin tingut cap contacte amb aquesta llengua puguin tenir-lo ara:

"Car Sènher,
Coma Occitan m'interèssi fôrça per tot çò que pertôca a la lenga e a la cultura catalana coma es plan natural d'alhurs. Per aquò vos seriái plan reconaissent se podiàtz m'enviar un espècimen de la vôstra revista "Les Quatre Barres" e tanben un fuèlhet informatiu sus vôstras activitats e rencontras. Trapèri vostra adreça e una critica plan bona de la revista dins un libròt recentament paregut "El Català al Mòn" de R. Felipó i Oriol; aquò e la curiositat tanben me prompèt a vos escriure."

KULTURELLA NYHETER FRÅN DE KATALANSKA LÄNDERNA

Böcker

DEN NORSKA VERSIONEN av Mercè Rodoredas "La Plaça del Diamant" (Diamanttorget) av Kjell Risvik kom nyligen ut i bokform i Oslo. Boken är en av de största bästsäljare i de Katalanska Länderna i modern tid och har givits ut på ett dussintal språk. Den finns bl a översatt till danska sedan några månader. Romanen är en monolog av en ung flicka från en arbetarförstad till Barcelona som berättar sitt liv som om hon inte var medveten om att hon gjorde det. Inbördeskrigets tragedi i Katalonien blir desto allvarligare ju mera naivt det kommer i dagen genom hennes skildring. Med sin "fromma enfald", intar denna ödmjuka människosjäl ett värde av förkroppsligande av den stora anonyma mänskligheten, enkel och plågad.

I Tyskland, där Rodoreda håller på att bli uppmärksam, har det på några få år givits ut tre romaner och en samling noveller av henne.

*

EN KATALANSK-JAPANSK/JAPANSK-KATALANSK ORDBOK finns att köpa i bokhandeln i de Katalanska Länderna sedan i juni i år. Lexikonet, som är utgiven av "Fundació Enciclopèdia Catalana", har varit mycket kostsam att framställa och säljs till ett starkt subventionerat pris, med tanke på den begränsade försäljningen som man räknar med. Målet har dock varit att bidra bl a till att öka kunskapen om de Katalanska Länderna bland de japanska företagen. Dessa, liksom andra länders transnationella företag, ignorerar att Katalonien och övriga katalansktalande områden i Spanien har ett annat språk och en annan kultur. Man hoppas att ordboken, kan bidra till att utvidga handelsförbindelserna och kulturkon-takterna.

Tidningar

STARTEN I VÅRAS AV VECKOTIDNINGEN "EL TEMPS" fyllde delvis ett stort tomrum i Valencias massmedia. Återinförandet av demokratin i Spanien 1977 innebar slutet på de år då det fanns otaliga hinder och förbud i Valenciaområdet - liksom i de övriga Katalanska Länderna i Spanien - mot att arbeta för den egna kulturen och språket. Sedan dess har det uppstått en stor kulturell aktivitet i området. Men även om det startades radiostationer och bokförlag, hade det inte givits ut någon veckotidning på katalanska sedan "El Camí" (Vägen) försvann för 50 år sedan. I "El Temps" medverkar kulturpersonligheter från Valenciaområdet, Katalonien och Balearerna. En årsprenumeration utanför Spanien kostar 10.500 pts (ca 540 sv kr). Utgivaren är Edicions del País Valencià, S.A. Avgda. Baró de Càrcer, 40 13a. Valencia-1.

*

Konst

DEN KATALANSKE MÅLAREN ANTONI CLAVÉ blev i år Spaniens officiella representant i Venedigs Biennale. Där visar han ett urval av sin produktion sedan 30-talet som utöver målningar omfattar affischer, modeller för teaterdekor, skulpturer, collage och vävnader. Clavé, född i Barcelona 1913, flydde 1939 till Frankrike efter fascismens seger i Spanien och tog intryck av Bonnardts intimism och senare av Picassos expressionism. Han blev så småningom internationellt känd och utvecklade sin konst mot en poetisk informalism.

*

DEN SENASTE UTSTÄLLNINGEN AV SALVADOR DALIS måleri anordnades i somras i Ferrara. Bland de ca 300 tavlor som visades i denna stad i Norditalien var 24 målade under de två senaste åren, en period som har skapat en stark polemik bland experter. Polemiken har gällt tavlornas

äkthet eftersom Dalís hälsa under denna tid har varit vacklande. Han hamnade i ett depressivt tillstånd sedan hans fru Gala dog i juni 1982. Nyligen var han också nära att dö när en brand bröt ut i hans rum.

Utställningen i Ferrara, "I Dalí di Salvador Dalí", innehöll som namnet antyder, tavlor ur målarens privata samling och anordnades för att fira årsminnet av det surrealistiska manifestet (1924), där intellektuella i staden Ferrara utövade ett starkt inflytande.

*

Teater

ATT DRIVA MED RELIGIONEN i teaterskådespel har skapat problem för två katalanska teatergrupper. I brev och tidningsartiklar har privatpersoner i Katalonien klagat på skådespelen "Teledeum" av Els Joglars och "Els Dimonis" av Els Comediants, i vilka man skämtar med den katolska läran.

Reaktionerna har även varit starka bland konservativa kretsar i Kastilien och Andalusien. I Burgos har en advokat dragit Albert Boadella, Els Joglars ledare, inför rätta för att i pjäsen Teledeum "ha hånat den katolska religionen, och ha förolämpat dess dogmer, riter och ceremonier, i synnerhet nattvarden". Liknande mottagande bland ultrakonservativa har "Els Dimonis" av Els Comediants mött under flera föreställningar nyligen i några städer i Andalusien. Trots en stor publikframgång möttes skådespelarna där av demonstrationer och även våldshotelser av högerextremister, vilka vid ett tillfälle rusade in under en föreställning försedda med kors och pistoler. Dessa bojkottaktioner hindrade dock inte att pjäsen blev väl emottagen av en stor publik. Meningarna är som synes delade. I Granada och i andra städer anordnade konservativa kretsar gudstjänster för att gottgöra det vanhelgande som de ansåg skådespelet innebar. Trots denna religionssyn i Andalusien -

där det ex finns en by med ett "Kristusparti" som har sin ledare, en nunna, som borgmästare - sade en ärkebiskop från området till Els Comediants att han inte ansåg att deras skådespel innehöll något kränkande för kyrkan.

Els Comediants publicerade i fjol en bok, "Sol solet" (Sol, lilla sol) med utgångspunkt från deras skådespel med samma namn och de kommer snart att kunna ses i en film om "Don Quijote". Ensemblen deltar för närvarande i ett samarbete mellan de spanska och italienska statliga TV-bolagen om ett filmprojekt kring Cervantes berömda roman, som även omfattar en kortare filmversion för att visas på biografer.

*

Allmänt

DET ÄR EN UNDERLIG KULTURPOLITIK de franska myndigheterna bedriver gentemot det katalanska språket. Bland det positiva kan nämnas en överenskommelse som den franska regeringen har träffat med kulturavdelningen i la Generalitat i Katalonien, enligt vilken de franska myndigheterna kommer att bekosta översättningen till franska av 25 verk av katalanska författare. Dessutom gav de franska myndigheterna i somras två katalanska författare, Josep V. Foix* och Jordi Sarsanedes medaljen "Chevalier de l'Ordre des Arts et Lettres" (Riddare av konstens och litteraturens orden), för "visad trofasthet mot katalansk kultur och språk". Medaljen överlämnades av den franske konsuln i Barcelona den 14 juli, Frankrikes nationaldag.

Men det underliga är att trofasheten mot det katalanska språket som de franska myndigheterna premierar i Katalonien motarbetar de i den delen av Katalonien som finns i Frankrike (Nord-Katalonien, kallat Roussillon på franska). I Nord-Katalonien har allt förfranskats enligt den tvångsassimilering som bedrivs från Paris

sedan 1640, då franska trupper erövrade området från den spanska kronan. I denna tvångsassimilering ingår bl a förvanskningen av områdets historia. Text i turistbroschyrerna kan man läsa att 1640 mottogs de franska trupperna som befriare av befolkningen, förbittrad som den var av de kastilianska truppers närvaro och uppförande. Men ingenting nämns om motståndet som snart följde (Els Angelets-uppröret 1667-75) när befolkningen också började "befrias" från sina egna institutioner, språk och kultur.

*

FILOLOGEN JOAN COROMINES (Barcelona 1905) erhöll i år priset "Premi d'Honor de les Lletres Catalanes". Det är det mest betydelsefulla pris som ges i de Katalanska Länderna för verk inom litteratur eller språkvetenskap, författade på katalanska. Coromines arbetar nu intensivt med sin "Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana" av vilken redan fyra band finns utgivna. Den första upplagan av första bandet blev slutsåld efter bara en månad. Bland Coromines stora författarskap kan nämnas t. ex. "Onomasticon Cataloniae", en samling katalanska namn med etymologisk och språklig förklaring, "Diccionario Crítico Etimológico de la Lengua Castellana".

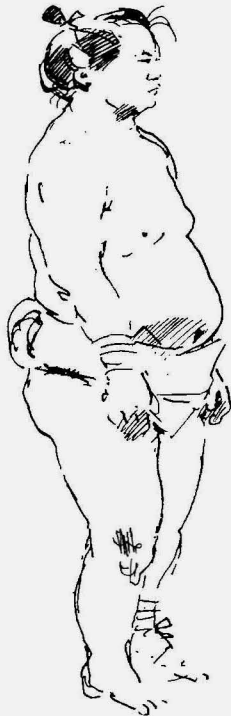
*

STADEN ALGUER på Sardinien (Alghero på italienska) med den märkliga omständigheten att sedan medeltiden ha katalansktalande befolkning (20.000 invånare), medan resten av öns befolkning talar sardiska, blir i år säte för "Festes Populars de Cultura Pompeu Fabra" (Kulturfolkfestligheter Pompeu Fabra). Kulturdagarna firas i år för sextonde gången den 31 oktober till 4 november. Förutom flera kulturevenemang med bl a algueriska sånger, ska priser utdelas i litteraturforskning, poesi, noveller, barn och ungdomslitteratur och ett pris i ett valfritt ämne.

*) J.V. Foix har tolkats till svenska av Lasse Söderberg i tidskriften TÄRNINGSKASTEI (Nr 7), Hillerödsv. 12, 217 47 Malmö.

Evenemangen har fått sitt namn efter civilingenjören och filologen Pompeu Fabra (1868-1948) en av de mest beundrade personligheterna i de Katalanska Ländernas moderna historia. Han gjorde mycket viktiga insatser för att bli a skapa en normerande ordbok och en ortografisk standard som omfattade de tre viktigaste varianterna av katalanskan (de som talas i östra Katalonien; i västra Katalonien och Valencia; och på Balearerna). Han bidrog till att rensa, och modernisera språket, samt gjorde det åter lämpligt för ett allsidigt bruk, även vetenskapligt. Hans ordbok, "Diccionari General de la Llengua Catalana", ofta kallad "Diccionari Fabra", har varit normerande sedan utgivningen (1932).

Pompeu Fabra dog i exil i Nordkatalonien (Roussillon i Sydfrankrike) 1948.

NOTÍCIES

FESTA AL CAMP. El dia 11 d'agost Les Quatre Barres va arranjar una dinada pels socis a la casa d'estiu d'en Joan Carles Cebrià. Josep Obiols va fer de mestre coc, preparant una monumental paella valenciana - model "quaranta places" - de la qual tots en vam fer llepadits. Després dels postres i el "carajillo" (o "reventat", com es diu a Mallorca) es van organitzar jocs per a la mainada, vam ballar sardanes i vam gaudir del bon temps. Aquestes dinades a Can Cebrià s'han convertit ja en una tradició.

*

EULÀLIA RIPOLL es fa càrrec durant aquest curs de les classes de llengua catalana (Hemspråk) per als escolars catalans dels municipis de Botkyrka i Estocolm.

*

CASTELLS. Hem rebut de l'Eloi Miralles uns posters i altres publicacions castelleres de les que cal remarcar el llibre titulat "FEM PINYA! Els castells, símbol i expressió del nostre poble", llibre del qual l'Eloi n'és autor del text.

El llibre ens parla del que se'n diu El Fet Casteller començant amb un poema casteller de Salvador Espriu com a introducció. Què són els castells, els seus orígens, la seva història, la seva música, el seu vocabulari són entre altres els temes que el llibre ens explica.

L'Eloi Miralles és un casteller de soca-rel, membre de la colla Castellars de Vilafranca, cronista del tema a La Vanguardia, ha obtingut l'any 1980 el primer premi periodístic casteller sobre el lema "Força, Equilibri, Valor i Seny", conegut aquest com el lema casteller des de que Anselm Clavé per allà 1867 va intentar definir el que era necessari per fer i desfer castells.

L'Eloi diu que els castells són el símbol del nostre poble ja que un castell es fa amb gent de classe, edat,

complexió física diferents, entre tots es fa tot. Fer pinya vol dir ajuntar-se tots fent mans a la base del castell per aguantar-lo i a la pinya tothom hi té cabuda siguis casteller de colla o no, home o dona, jove o gran.

Els castells es fan a Catalunya, els afeccionats als castells són catalans o bé gent que estima Catalunya, les seves tradicions i els seus costums. De castells quan se'n parla entre els que els viuen, els que hi tenen afició i els que els estimen només se'n parla en català. A més el vocabulari o terminologia casteller tan sols hi és en català. Malgrat això i molt més a l'Eloi no li deixen fer l'obra ben feta. Com es pot comprendre sino a dies d'ara que les cròniques castelleres de l'amic Eloi en un diari de Barcelona com La Vanguardia les hi obliguin a publicar en castellà? Una crònica castelleres en castellà no té sentit, és com sentir repicar campanes esberlades. JORDI MARIMON

*

MEMORIAL CHARLIE RIVEL. Nostre amic el conegut dibuixant Joan Soler-Jové ens ha enviat el programa de circ del Memorial Charlie Rivel, que va tenir lloc a Blanes el dia 26 de juliol de 1984, al Passeig, davant la Casa de la Vila, amb l'actuació de Barea/Clown màgic humorístic; Vizan/El màgic multicolor; Pipo y Frank/-Parodistes musicals; Germans Toto/Pallassos catalans; David/"El clown" més petit. I amb la presència de Paulina Rivel Schumann, Rogelio Rivel, Tonetti, Bárbara Rey, Angel Cristo.

Del Memorial Charlie Rivel, atorgat a Nolo Tonetti, se'n va fer lliurament al seu germà José Tonetti.

Amb el memorial Charlie Rivel la Vila de Blanes preté guardonar aquella persona vinculada al món del circ o a l'art en general, l'obra i dedicació de la qual siguin un estímul per a les noves generacions.

El mateix dia 26 es va inaugurar a la Sala de Sessions de la Casa de la Vila, l'Exposició Homenatge a Charlie Rivel del pintor Soler-Jové.

*

A MITJAN DE JULIOL la Coral de la Catedral d'Uppsala va participar en el concurs de música de Can Toni Gros i es va classificar en un benmerescut tercer lloc, entre més d'una vintena de corals de tot el món. Sota la batuta del mestre Milke Falck va interpretar la difícil cançó de la "Rata-pinyada", obra del compositor M. Oltra i lletra de Pere Quart. Alguns cantors s'havien preparat minuciosament assistint a les classes de català que el nostre consoci Magí Rovira dóna a Uppsala. Com a curiositat ens conten que en un bar de Figueres van demanar entrepans i que el cambrer els va contestar que no en tenien, però si volien "bocadillos"... Així està el món! Ja no ens entenen ni a casa nostra.

*

EL CONSELL DIRECTIU de Les Quatre Barres s'ha reunit aquesta tardor els dies 13 de setembre y 11 d'octubre.

DE SOCIS

Nous socis de Les Quatre Barres i socis no anunciats en edicions anteriors del Butlletí:

SIGRID BERGFELDT
Artillerig. 99 4tr
115 30 STOCKHOLM

VIVEKE BERGFELT
Artillerig. 99 4tr
115 30 STOCKHOLM

JOAQUIM LUNDHOLM i OBIOLS
Gräsbacka
EKERÖ

MIQUEL SOLER BAU
Lomvägen 609
191 57 SOLLENTUNA

KARL SÖDERBERG
Ahlefeldts gata 10F
262 00 ÄNGELHOLM

EVA ABRAHAMSSON
Storvretsv. 140
163 60 SPÅNGA

ISABEL BORRÅS
Liljeg. 21
753 24 UPPSALA

JOSEP MANUEL FERRERO
Frimurarv. 30 2tr
127 33 SKÄRHOLMEN

JOAN GONZALO
Kanalv. 37
191 44 SOLLENTUNA

FRANCESC POU MORÉ
Brandbergsv. 82
724 74 VÄSTERÅS

CARME MAICAS i SOLANES
Bertrandsg. 6
212 19 MALMÖ

MEDVERKANDE KONSTNÄR I DETTA NUMMER: CHRISTINA ALVNER

Född 1954 i Fagersta
Académie Internationale, Nice 1972
Gerlesborgsskolan 1973-74
Konstfackskolan, skulpturfacket 1974-78

Jobbar sedan 4 år som frilansillustratör samt tecknar en "vuxen-serie", Coco, som snart kommer ut i albumform. När jag arbetar snurrar nästan alltid plattor med Edmundo Rivero eller Carlos Gardel på skivtallriken. Både min hund Asta och jag gillar tango.

L'ARTISTA COL.LABORADOR EN AQUEST NÚMERO:
CHRISTINA ALVNER

Nascuda 1954 a Fagersta, Suècia
Académie Internationale, Niça 1972
Escola d'Art Gerlesborgsskolan 1973-74
Escola d'Art Konstfackskolan, Estocolm, secció d'escultura 1974-78

Treballo des de fa 4 anys com a il.lustradora independent i dibuixo una historieta gràfica "per adults", Coco, que aviat sortirà en forma de llibre. Quan treballo, en el gramòfon quasi sempre hi giren discos d'Edmundo Rivero o Carlos Gardel. Tant al meu gos com a mi ens agrada el tango.

LES ENTITATS EXCURSIONISTES DE CATALUNYA

Història

És clar que des dels temps de la prehistòria l'home ha pujat muntanyes. A l'època medieval l'excursionisme no era encara un esport però només cal veure les distàncies a Castells i poblacions a llocs tant llunyans per veure que calia fer bones caminades per arribar-hi.

L'excursionisme com a tal neix a Catalunya l'any 1876 coincidint amb la fundació de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques (avui Centre Excursionista de Catalunya) que primerament va ésser enfocat dins d'un caire eminentment cultural i científic, i que al llarg dels anys evolucionà fins avui, en que, per tota la seva història l'excursionisme a més d'un esport, és una manera de viure, una mena de patriotisme, en definitiva una pròpia manera d'ésser.

Els anys de foscor

Els quaranta anys de dictadura al nostre país han marcat, i molt, l'esperit del muntanyenc (Amb excepcions com la O.J.E., la "Organización Juvenil Española").

L'escriptor Estanislau Torres en el seu llibre "Excursionisme i Franquisme" ho explica. En els primers anys de la dictadura un ciutadà qualsevol que volgués anar a fer una senzilla excursió, per exemple, a Núria, havia de sol.licitar l'oportú permís a la Guàrdia Civil. Tot excursionista era un element sospitos, especialment si anava cap el nostre Pirineu fronterer. Llavors no era estrany que se li escorcollés la motxilla durant l'anada amb tren o a les estacions, i fins i tot a la montanya.

Les autoritats de llavors tenien ficat al cap (i la veritat era que no anaven massa equivocats) que tot excursionista havia d'ésser un separatista o catalanista. Tot això va forjar tot una colla de gent a qui li agradava molt la muntanya i la natura i estava seriosament compromesa amb la recuperació de les llibertats.

Part important de tota aquesta resistència la van portar entitats excursionistes. Mitjançant Butlletins, ressenyes d'excursions i tot un seguit d'actes i publicacions la van fomentar.

A Montserrat, avui encara podem veure al mig de moltes parets d'escalada les quatre barres pintades, perquè no fos possible esborrar-les.

Com anècdota d'aquest compromís caldria explicar el que va succeir en la visita que el General Franco va fer a Montserrat amb motiu del Congrés Eucarístic. Es celebrava un acte eucarístic a l'explanada davant del Monestir quan des del cim d'una de les boniques agulles de Montserrat es va desplegar una bandera catalana que l'esmentat senyor va haver d'aguantar tota la estona.

Verdaguer

Aquest i molts altres poetes del nostre país han tingut una relació molt forta amb la muntanya.

Mossen Jacint Verdaguer com a gran home de les lletres n'és un dels més destacats. Les seves poesies dedicades al Canigó, a la Pica d'Estats, al Pirineu, en són un clar exemple.

D'aquest últim cim enguany els excursionistes hem celebrat un centenari. Es tracta de la pujada de

Verdaguer a l'agost de l'any 1883 al cim de la Pica d'Estats (el més alt de Catalunya), amb una indumentària ben poc funcional: sotana, paraigües i maleta. L'agost d'aquest any 1983 es va realitzar una pujada al cim commemorant aquest fet; el President Pujol també hi va ésser i, dalt del cim, va llegir una poesia d'un altre gran poeta d'avui, en Miquel Martí i Pol.

L'excursionisme avui

Només les dades estadístiques fan ja rumiar l'importància de l'excursionisme a Catalunya: Hi ha més de 210 entitats excursionistes i prop de 70.000 llicències federatives. Com ja he dit abans, ha estat en totes aquestes entitats (grans i petites) on s'ha anat forjant aquest plegat de gent.

D'entitats n'hi ha moltes, potser cal destacar la Unió Excursionista de Catalunya (UEC), el Centre Excursionista de Catalunya (CEC), el Centre Excursionista de Lleida, el Centre Excursionista de la Comarca del Bages, aquests com a grans entitats; després com més petites però amb molts anys al darrera, Pirenaic, Muntanya, Pedraforca, Guimerà, etc.

Amb tot això cal dir que l'actual Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEBC) que les aplega a totes, ha fet un treball molt digne de solidaritat, encara que, malauradament, l'entitat més important i que hauria d'ésser exemple i representació (el Centre Excursionista de Catalunya), segueix el seu camí sense ésser solidària amb les altres més petites.

En l'aspecte tant tècnic com de material, l'evolució ha estat també notable. Han sortit tot un seguit de noves formes tècniques que estan afectant el medi ambient. Això passa principalment a l'Escalada i a l'Alta Muntanya.

També és veritat que hi ha un jovent que puja (no pas tot) que mitjançant l'Escalada es proposa només conquerir cims en el menor temps possible i pel lloc més arriscat, i que malauradament no aprecia massa la conservació de la natura.

Per altra banda hi ha una colla d'entitats excursionistes dedicades a la potenciació de l'excursionisme i la seva tècnica, de cara als nens i nenes. Són dignes de ressaltar l'UEC, Pirenaic, Tarragona, ACPE, etc. Els Monitors d'aquestes entitats fan un veritable treball per aconseguir que aquest gran esport i manera d'ésser no es perdi.

JORDI JOVER i OLLÉ

DEFENSAR LA TOPONÍMIA ES DEFENSAR LA TERRA

La manca de patriotisme es manifesta en la no estimació de la pròpia llengua i de la pròpia terra.

El patriota aprecia el valor de la pròpia parla perquè la coneix, a més la defensa de la mateixa manera que defensa el propi territori.

Per desgràcia, la gent de les Balears durant aquestes darreres dècades ha estat mancada de patriotisme, això degut a la inconsciència i sobretot a la ignorància.

Us en posaré un exemple:

Quan es van retolar les carreteres de les Balears no va protestar ningú per l'amputació de l'article típic de la toponímia en llengua catalana: Sa Cabaneta, Sa Marina, Sa Marjal, Es Rafal, la Mola, Es Molinar, S'Indioteria, la Vall, S'Esgleieta, etc.

Així quan va aparèixer el rètol "Arenal", sense article, els mallorquins no es van preocupar i segurament ni s'hi van fixar. Més endavant, quan aquesta platja es va anar explotant de cara al turista es va intentar una racionalització i hi va haver un canvi de noms i la platja de S'Arenal es va convertir en Playa de Palma, així, en castellà, que es va dividir en balnearis 1, 2, 3, 4 etc. D'aquesta manera la gent es podia orientar millor. Amb aquest sistema també s'haurien pogut conservar els noms de lloc com racó de can Ripoll, Ses Fontanelles, Es Prat, canal de Sant Jordi, la Ribera, Son Rigo, Can Caragol, Ses Cadenes, Torrent des jueus, etc. però això era demostrar que els mallorquins són mallorquins i no interessava, s'havia de trobar uns noms neutres que no possessin en perill els doblers a guanyar.

La passa de la castellanització a l'estrangerització va ser ràpida i per això, ara, la platja de s'Arenal és visualment una Babel despersonalitzada, un desgavell lingüístic. Aquests darrers anys ha aparegut una plaça amb un edifici molt "Spanish" que recorda l'arquitectura de Califòrnia dels anys vint, que es diu "Riu centre" (Què us semblaria anomenar la plaça major per "Major plaça"?) el nom és, lingüísticament parlant, molt ambigu.

Aquesta despersonalització ajuda a crear un vàcuum humà. El contacte entre la gent és molt difícil. S'Arenal s'ha convertit en un lloc per satisfer els sentits físics, hi trobareu arena, sol, aigua, begudes alcohòliques a bon preu... etc. No hi aneu si cercau l'estímul intel·lectual, o l'alegria que dóna la descoberta d'una obra d'art, o la creació de qualsevol cosa motivada per la generositat o per l'enginy o pel geni.

Quin remei es podria trobar a aquesta llenca de costa mallorquina que per mi és una visió de l'esperit del profit i el guany?

Crec que si els mallorquins haguessin protestat per l'amputació de l'article: S'Arenal i no Arenal, aquesta protesta hauria significat una consciència que no hauria permès una sèrie de conseqüències, i ara tindriem un troç de la nostra terra que podria mostrar una valors humans més dignes.

No crec que els menorquins siguin per natura més patriotes que els mallorquins, però un nivell de vida alt i una economia vària no ha fet del turisme una necessitat urgent, per això, a hores d'ara ens trobam amb una Menorca amb una forta personalitat que fa que cada vegada sigui visitada per un turisme exclusiu i ric. Tots els pobles de Menorca, llevat de Ferrerías,

han canviat el nom a l'original català, d'aquesta manera Ciudadela és, ara, Ciutadella.

Jo crec que és una mesura econòmica intel·ligentíssima, exigeix al qui arriba a comprendre amb el cap i el cervell (hi ha turistes que també en tenen) que la nostra realitat no és "Spanish" sinó menorquina. El turista que vol "Spanish" que vagi a Spain. El turista que vol, a més del plaer dels sentits l'estímul intel·lectual, que vengui a Menorca, a descobrir una illa única i diferent.

Conservar un article topònim, de vegades pot ser un bon negoci.

RAMON CAVALLER

PREMI VILA DE PERPINYÀ

CONVOCATÒRIA PER L'ANY 1985

BASES :

- 1 Podran optar al premi Vila de Perpinyà les obres originals de literatura i monografies diverses redactades en català i amb una extensió mínima de 125 fulls de mida holandesa, mecanografiats a doble espai i escrits d'una sola cara.
- 2 L'import del premi serà de 25.000 francs. L'obra premiada restarà de propietat de l'autor. L'acceptació del premi comportarà la donació a l'Entitat Patrocinadora de 100 exemplars.
- 3 El jurat presidit pel Senyor **Modest SABATÉ** serà constituït pels Senyors : **Modest SABATÉ**, **Marcel CAZEILLES**, Senyora **Renada-Laura PORTET**, **Pere PONSICH**, **Antoni CAYROL** i **Jordi CARBONELL**. En representació de l'Ajuntament de Perpinyà formarà part del jurat el Senyor **Lluís LLIBOUTRY**.
- 4 El jurat seguirà el procediment de votacions successives fins a obtenir una majoria de vots a favor d'una obra determinada, que serà la guanyadora. Es reserva el dret de fer menció de les obres presentades que hagin obtingut a sota de la premiada les dues primeres places de votació.
- 5 El jurat per tal de procedir a la concessió d'aquest premi es reunirà a la Vila de Perpinyà, a començaments de l'any 1985 i el premi serà lliurat pel Senyor Alcalde de Perpinyà el dia de Sant Jordi del mateix any.
- 6 Els originals s'hauran de presentar per triplicat i duran el nom i l'adreça de l'autor.
- 7 Aquest premi serà concedit cada dos anys a partir de l'any 1981.
- 8 Les obres que hi vulguin optar hauran de ser presentades a l'Ajuntament de Perpinyà - Centre de Documentació i d'Animació de la Cultura Catalana, 42, avinguda de Gran Bretanya, 66000 Perpinyà - abans del 31 de Desembre del 1984. Hi podran concórrer totes les obres inèdites, o publicades en posterioritat al 1er. de Gener de l'any 1980.
- 9 L'Entitat Patrocinadora no s'obliga a retornar les obres enviades.
- 10 Si el premi queda desert l'Ajuntament de Perpinyà acumularà l'import amb el del premi projectat per a l'any 1987.
- 11 El jurat es reserva el dret de publicació durant un període de sis mesos.

ESPANYOL: UNA DENOMINACIÓ IMPRECISA

Quan algun suec ens pregunta de quin país som, què responem la gent dels Països Catalans que vivim a Suècia? Diem que som catalans, valencians, mallorquins, etc., o bé que som espanyols?

Aquesta és una qüestió que a molts dels que ens concerneix no tenim massa clara. I no té res d'estrany. Per una banda tenim que, al Principat per exemple, els catalans afirmem que "som una nació". Per tant la nostra nacionalitat hauria d'ésser evidentment la "catalana". Però la paraula "espanyol", llegim en el Diccionari Fabra, vol dir "natural d'Espanya". Si considerem Catalunya com una part d'Espanya també som lògicament espanyols.

Potser és, doncs, el significat que oficialment s'ha volgut donar al mot "Espanya", el que no ens agrada. Si fem un repàs històric veurem que a l'edat mitjana Espanya volia dir tota la península Ibèrica. Així ho expressa Ramon Muntaner, per exemple, en la seva Crònica. Es podria admetre, en conseqüència, que des de l'època mitjana "Espanya" sols ha assolit la plenitud del seu antic significat durant el període 1580-1640, quan els portuguesos s'uniren als dominis de la corona de Castella i Aragó.

A partir de finals del segle XV, els castellans començaren a acumular cada vegada més poder i el concepte "Espanya" es va anar confonent en el que en podríem dir l'imperi ibèric de Castella". Aquesta dominació castellana va reforçar-se encara més, com tots sabem, en instaurar-se l'absolutisme francès a Espanya amb Felip V, fill de Lluís XIV. A partir de llavors, Castella imposà la seva pròpia identitat al reste d'Es-

panya. Segons aquest nou model s'obligava a tot l'Estat a regir-se i a parlar a la manera de Castella, i per això calia combatre i fer desaparèixer les altres llengües, cultures, identitats nacionals etc., del territori dominat. Els residus que quedessin després de la neteja es podrien acceptar, com a màxim, com a "folklore" local. La llengua castellana passava, a més, a ésser "l'espanyola".

Ara, en plena "democràcia" aquesta situació pràcticament no ha canviat i, evidentment, tampoc el significat que es vol donar al mot Espanya. Només cal citar un dels infinits exemples que ho fan palès. No fa gaire el cantant bilingüe català Joan Manuel Serrat deia en una entrevista al diari barceloní Avui que en els seus recitals per terres de parla castellana, quan comença a cantar una cançó en català sovint hi ha algú que protesta exclamant "¡Estamos en España!". La gent de parla catalana, doncs, es veu que no hi tenim cabuda en aquesta "Espanya", de propietat privada dels països castellanoparlants. Qualsevol comprèn perquè els portuguesos al veure què significava una unió amb Castella es van separar el 1640.

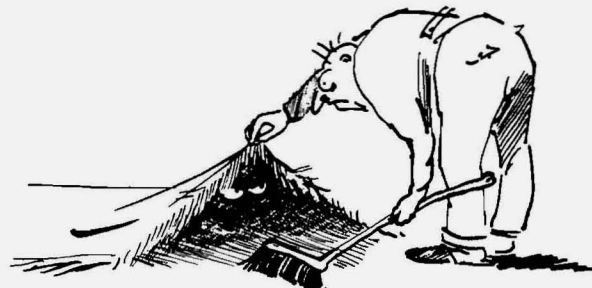
Car dir, per això, que la vinguda de la democràcia a l'Estat Espanyol ha comportat una millora, ja que a Madrid hom ha reconegut fins a un cert punt la composició de l'Estat Espanyol, introduint, això no obstant, divisions lingüístiques artificials entre els Països Catalans. En el nou "Estat de les Autonomies" l'autèntica democràcia encara està, però, molt lluny d'ésser un fet. L'estructura d'Espanya com a imperi dominat pels castellanoparlants, amb tot el poder polític concentrat a Madrid, continua quasi intacte. Josep Tarradellas, Ex-President de la Generalitat de Catalunya, ho expressava molt clarament fa uns dies a

Tarragona, al dir que la nostra autonomia només és administrativa. Qualsevol policia, deia ell, pot detenir el President de la Generalitat. Com es veu, la categoria d'un President de la Generalitat (i per extensió, de tot el govern de Catalunya, que ha estat elegit pel poble), és inferior a la d'un diplomàtic qualsevol.

És a dir, les condicions que varen fer acceptable el 1492 la unió voluntària dels Països Catalans amb la Corona de Castella -- el respecte a les nostres institucions, llengua o, dit de cop, l'autonomia política -- i que varen desaparèixer completament amb els decrets de Nova Planta (1707, 1715 i 1716) continuen sense restablir. Al cap de sis anys de "democràcia" i amb governs autònoms, la versió d'Espanya vigent pels polítics de Madrid continua essent la que els castellans van fabricar després dels decrets de Nova Planta.

Ningú ha de trobar estrany doncs la reticència que tenen alguns catalanoparlants en dir que són "espanyols" quan algun suec els pregunta quin és el seu país d'origen.

RAMON BOHIGAS

Del 19 al 25 de maig de 1985 se celebrarà a Barcelona el Congrés Internacional de Teatre a Catalunya, per a l'organització del qual es compta amb una àmplia col·laboració institucional.
El tema del Congrés serà:

ESPACES DE RELACIÓ ENTRE LES DRAMATÚRGIES D'ÀMBIT RESTRINGIT
I LES DRAMATÚRGIES MAJORITÀRIES
S'ha demanat la Presidència d'Honor del Congrés a S.M. el Rei Juan Carlos I.

Del 19 al 25 de Mayo de 1985 se celebrará en Barcelona el Congreso Internacional de Teatro en Cataluña, para cuya organización se cuenta con una amplia colaboración institucional.

El tema del Congreso será:
ESPACIOS DE RELACION ENTRE LAS DRAMATURGIAS DE AMBITO RESTRINGIDO
Y LAS DRAMATURGIAS MAYORITARIAS
Se ha solicitado la Presidencia de Honor del Congreso a S.M. el Rey Juan Carlos I.

Le Congrès International de Théâtre en Catalogne se tiendra à Barcelone, du 19 au 25 mai 1985 et sera organisé avec la collaboration de nombreuses institutions.

Le thème général de ce Congrès sera le suivant:
ESPACES DE RELATION ENTRE LES DRAMATURGIES À PORTÉE LIMITÉE
ET LES DRAMATURGIES MAJORITAIRES.
Il a été demandé à sa Majesté le Roi Juan Carlos I d'accepter la Présidence d'Honneur du Congrès.

From May 19th to 25th, 1985, the International Theatre Congress will be held in Barcelona, its organization being the result of extensive collaboration between various institutions.
The theme of the Congress will be:

MEETING POINTS FOR THE THEATRE OF LANGUAGES OF GREATER AND LESSER DIFFUSION
HM King Juan Carlos has been asked to be President of the Congress.

INSTITUT DEL TEATRE DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA. Nou de la Rambla, 3 - 08001 Barcelona. Espanya. - Telefons 317 39 74 - 317 51 98.

Diputació de Barcelona
INSTITUT DEL TEATRE

Amb el suport del Ministerio de Cultura, la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona.

D'ÀPATS

Janssons frestelse

El Janssons frestelse, en català "Temptació de Jansson", és un plat suec molt típic, amb patates, anxoves i ceba com a ingredients principals.

El nom l'ha rebut d'un cantant d'òpera suec, Per Adolf Janzon, que va viure entre els anys 1844 i 1889. Era una persona de caràcter bohemi, i es lliurava amb entusiasme als plaers de la taula i també de la beguda.

Amb el Janssons frestelse convé beure aiguardent i cervesa, begudes força típiques dels Països Escandinaus.

Aquest plat es diu de broma a Suècia "menjar de veste'n de casa" que vol dir que els anfitrions el serveixen tard al vespre a l'espera que als convidats els hi escaigui d'anar-se'n a casa seva...

Bon profit!

Ingredients

- 6 patates grans, tallades en troços llargs i estrets, prims com un llumí de fusta
- 1 ceba tallada en rodanxes
- 1 llauna (uns 100 g) de filets d'anxoves
- 2 cullerades soperes de mantega
- (Pa ratllat)
- 1 decilitre de llet + 1,5 decilitres de nata

Poseu alternadament les llenques de patates, la ceba i els troços d'anxova en una plàtera resistent al forn. Moleu una mica de pebre per sobre i repartiu unes gotes de llet entre les capes; l'última ha d'ésser de

patates. Repartiu la mantega a trocets per sobre i, si es vol, el pa ratllat. Aboqueu la mitat de la llet i nata barrejades abans de posar la plâtera al forn a 200 graus. Aboqueu la resta del líquid al cap de mitja hora i tingueu les patates al forn fins que quedin toves, prop d'una hora en total.

LA CUINERA D'ÖSTERMÄLM

POESIA

L'esposa i la neta

No sé pas si haig de riure - o bé si haig de plorar.
El jorn dotze d'octubre - fèiem festa gran,
Nostra llar era plena - d'alegria d'infant.
La meva amada esposa, - Maria del Pilar.

Després del cementiri - jo besava la nena,
La neta és un ramell - de la flor blanca i pura
que brilla com el sol, - la llum que més perdura,
un àngel mai no he vist - que fos d'aquesta mena.

La meva amada esposa, - Maria del Pilar,
La neta també porta - de l'àvia el mateix nom.
La meva amada esposa - se n'ha anat d'aquest món.
La neta obre sos ulls - per a viure i lluitar.

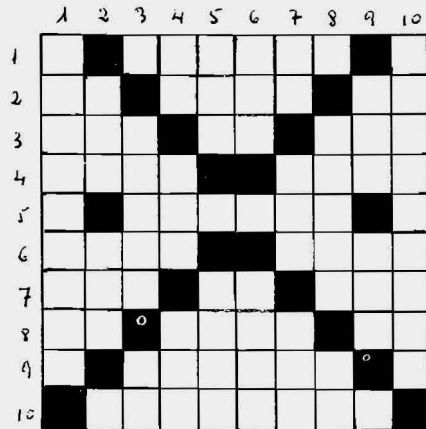
No sé pas si haig de riure - o bé si haig de plorar.

JOSEP OBIOLS I PLANAS

El nostre consoci Josep Obiols de Lacoma ens tramet aquesta poesia, escrita pel seu pare en ocasió de dos esdeveniments, l'un luctuós i l'altra feliç. La Maria del Pilar de la poesia acaba de tenir un nen que ha vingut a incrementar la colla infantil de socis de Les Quatre Barres. Enhorabona!

MOTS ENCREUATS Núm. 12

per Magí Rovira

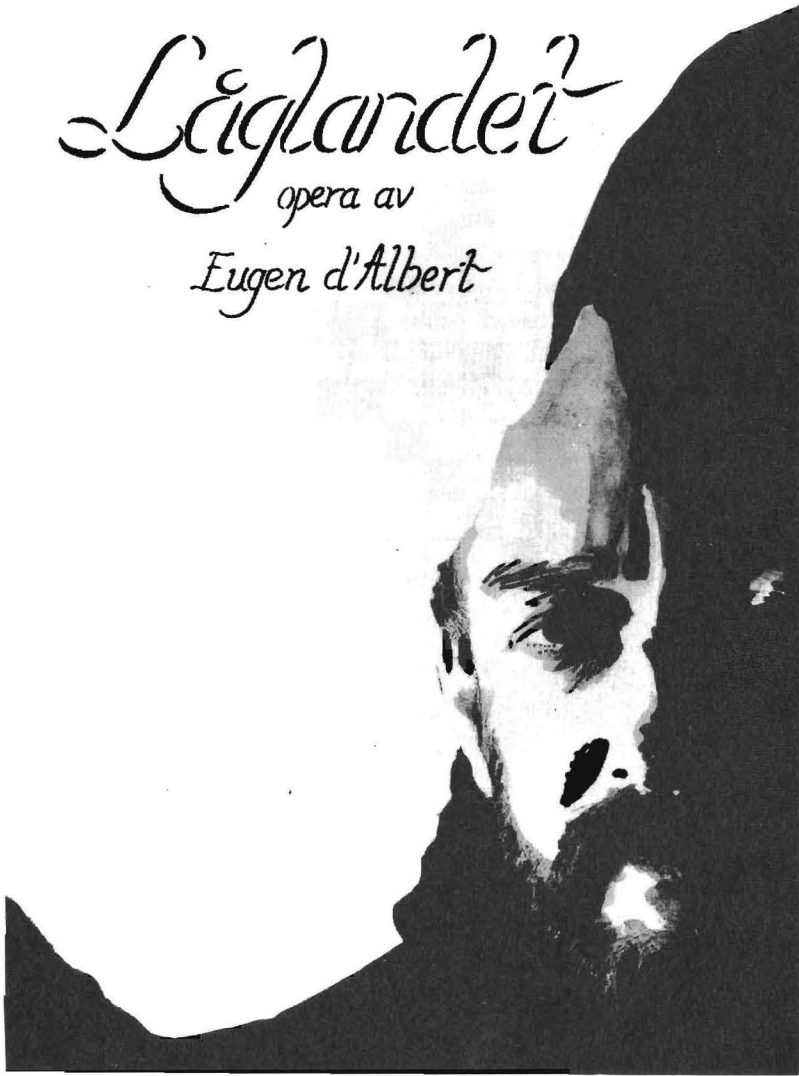
Horitzontals

- 1) Filòsof català del segle passat.
- 2) Llengua occitana. Al revés, platja de la Costa Brava. Pronom reflexiu.
- 3) Nominatiu majestàtic. Segon. Tranquil·litat, ordre.
- 4) Al revés, pintor català muralista. Esència o motiu d'una cosa.
- 5) Valor d'una moneda anglesa equivalent a 21 xílings.
- 6) Estranya. Al revés, cada un dels caràcters que empraven els antics escandinaus en l'escriptura.
- 7) Al revés, nom d'un artista de cine. Consonants. Escoltar, parar l'orella.
- 8) Dos zeros. Al revés. curt de vista. Vocals repetides.
- 9) Famós pintor suec.
- 10) Província dels Països Catalans.

Verticals

- 1) Inventor català, constructor del primer submarí.
- 2) Coratge, valentia. Al revés, composició poètica.
- 3) Riu que neix a la Catalunya francesa. Repetit: referència, circumstància.
- 4) Trumfo. Al revés, ocells. Gestió, tràmit.
- 5) Matèria textil obtinguda d'una planta anua. Embarcador, badia.
- 6) Cap vegada, jamai. Al revés, magistrat, regidor.
- 7) Alerta! atenció! Deessa. Substància dolça elaborada per les abelles.
- 8) Cèmbal, clavicordi. Llettra de l'alfabet.
- 9) Nom d'un bell paratge i embassament d'Osona. Vocals diferents.
- 10) Al revés, famós oculista català.

L'isola
opera av
Eugen d'Albert

Södra Teatern Biljetter 08-44 99 00

3, 4, 7, 8, 16, 17, 18, 21, 22, 23 nov 1984

10, 11, 12, 13, 14 dec 1984

 vuxenskolan

BARBRO RUNEFELT- TALTAVULL

målningar

3-21 Nov. 1984

Vernissage lördagen den 3 nov., kl. 13 - 16

tis. - tors.	12-18
fred. - sönd.	12-16
månd.	stängt

Galleri

Lucidor

Hornsgatan 36. 11720 Sthm. - Tel. 40 67 96

